

Internationale wissenschaftliche Tagung
Międzynarodowa konferencja naukowa

Die Volksabstimmung in Oberschlesien 1921 ein Jahrhundert danach.

Nationale Selbstbestimmung oder geopolitische Machtspiele?

Plebiscyt górnośląski z 1921 roku sto lat później.

Akt samostanowienia czy geopolityczna rozgrywka?

11.-12. Juni 2021 / 11-12 czerwca 2021 r. / Haus Oberschlesien, Bahnhofstr. 71, Ratingen

12:30 Eröffnung der Sitzung / Otwarcie obrad – Begrüßung / Przywitanie

Sebastian Wladarz (Vorsitzender des Vorstandes der Stiftung Haus Oberschlesien, Ratingen / Przewodniczący Zarządu Fundacji Dom Górnśląski, Ratingen)

Heiko Hendriks (Beauftragter der Landesregierung NRW für die Belange von deutschen Heimatvertriebenen, Aussiedlern und Spätaussiedlern / Pełnomocnik Rządu Kraju Związkowego Nadrenia Północna-Westfalia ds. niemieckich wypędzonych, wysiedleńców i późnych przesiedleńców)

Dr. / dr David Skrabania (Kulturreferent für Oberschlesien am Oberschlesischen Landesmuseum – BKM, Ratingen / Referent ds. Kultury Górnego Śląska przy Górnśląskim Muzeum Krajowym – Federalne Ministerstwo Kultury, Ratingen)

Dr. / dr Stephan Holthoff-Pförtner (Minister für Bundes- und Europaangelegenheiten sowie Internationales des Landes Nordrhein-Westfalen / Minister ds. federalnych i europejskich oraz międzynarodowych kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia)

Panel 1: Neue Ordnung in Europa nach 1918 und Volksabstimmung in Oberschlesien / Nowy ład w Europie po 1918 r. a plebiscyt na Górnym Śląsku

13:15–14:45 Moderation / Moderacja: **Dr. / dr Frank Mäuer** (Oberschlesisches Landesmuseum, Ratingen / Górnśląskie Muzeum Krajowe, Ratingen)

1. **Prof. Jörn Leonhard** (Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau / Uniwersytet im. Albrechta i Ludwika we Fryburgu Bryzgowijskim), Der überforderte Frieden und die Aporien der Politik: Selbstbestimmung als Ideal und Praxis nach 1918 / Przeciążony pokój i bezdroża polityki: samostanowienie w teorii i praktyce po 1918 r. **DE**
2. **Dr. / dr Guido Hitze** (Leiter der Landeszentrale für politische Bildung NRW / Dyrektor Krajowej Centrali Edukacji Politycznej Nadrenii Północnej-Westfalii), Die deutsche Perspektive auf die Volksabstimmung in Oberschlesien / Plebiscyt górnośląski z niemieckiej perspektywy **DE**
3. **Prof. Dr. habil. / prof. dr hab. Ryszard Kaczmarek** (Dyrektor Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej i Uniwersytet Śląski w Katowicach / Direktor des Instituts für Regionale Forschung der Schlesischen Bibliothek und Schlesische Universität in Kattowitz, Polen), Plebiscyt górnośląski w polskiej perspektywie / Die polnische Perspektive auf die Volksabstimmung in Oberschlesien **PL**

14:45–15:30 Mittagspause – Lüftungspause / przerwa obiadowa – przerwa na wietrzenie

Panel 2: Volksabstimmungen in Europa – Fallbeispiele / Plebiscyty w Europie – studia przypadków

15:30–17:10 Moderation / Moderacja: **Dr. / dr Frank Mäuer**

- Dr. / dr Wilhelm Wadl** (em. Direktor des Kärntner Landesarchivs, Österreich / b. dyrektor Karynckiego Archiwum Krajowego, Austria), Die Kärntner Volksabstimmung vom 10. Oktober 1920. Vorgeschichte – Ablauf – Ergebnisanalyse / Plebiscyt karyncki z 10 X 1920 r. Geneza – przebieg – analiza wyników **DE**
- Dr. / dr Aron Mathe** (Nemzeti Emlékezet Bizottsága / Komitee für Nationales Gedenken / Komitet Pamięci Narodowej, Budapest / Budapeszt), Plebiscite in Sopron / Die Volksabstimmung in Sopron / Plebiscyt w Sopron (Videovortrag / wykład wideo) **ENG**
- Florian Paprotny, B.A.** (Ruhr-Universität Bochum / Uniwersytet Ruhry w Bochum), Die Volksabstimmungen in Ost- und Westpreußen. Eine Warnung für Polen / Plebiscyt w Prusach Wschodnich i Zachodnich. Sygnał ostrzegawczy dla Polski **DE**
- Dr. / dr Jiří Neminář** (Muzeum Hlučínska / Museum des Hultschiner Ländchens, Tschechische Republik / Muzeum Ziemi Hulczyńskiej, Czechy), Grenzziehung nach afrikanischer Art: Formierung des Hultschiner Ländchens / Wytyczenie granicy na afrykańską modłę: kształtowanie Ziemi Hulczyńskiej **DE**
- Bartholomäus Fajak, M.A.** (Internationales Bildungs- und Begegnungswerk, Dortmund / Międzynarodowe Centrum Edukacji i Spotkania, Dortmund), Keine Abstimmung im Teschener Schlesien / Bez plebiscytu: Śląsk Cieszyński **DE**

17:10–17:20 Diskussion / dyskusja

17:20–17:30 Lüftungspause / przerwa na wietrzenie

Panel 3: Die Alliierten und die oberschlesische Volksabstimmung / Alianci wobec plebiscytu górnośląskiego

17:30–19:00 Moderation / Moderacja: **Dr. / dr Frank Mäuer**

- Dr. / dr Karsten Eichner** (Justus-Liebig-Universität Gießen / Uniwersytet im. Justusa Liebiga w Gießen), Der Preis des Friedens. Großbritanniens und Frankreichs Engagement in Oberschlesien / Cena pokoju. Zaangażowanie Francji i Wielkiej Brytanii na Górnym Śląsku **DE**

10. **Dr. / dr Evelyne Adenauer** (Universität Köln / Uniwersytet Koloński), „Fedeli al loro giuramento ed alla loro consegna“ – Der italienische Einsatz im oberschlesischen Abstimmungsgebiet 1920–1922 / „Fedeli al loro giuramento ed alla loro consegna“ – włoska obecność na górnośląskim obszarze plebiscytowym 1920–1922 **DE**
11. **Dr. / dr Sascha Hinkel** (Westfälische Wilhelms-Universität Münster / Westfalski Uniwersytet im. Wilhelma w Monastyrze), Der Vatikan und die Volksabstimmung in Oberschlesien / Watykan wobec plebiscytu na Górnym Śląsku **DE**
12. **Dr. habil. / dr hab. Piotr Pałys** (Instytut Śląski, Opole / Schlesisches Institut Oppeln/Polen), Stanowisko Czechosłowacji wobec plebiscytu na Górnym Śląsku / Die Haltung der Tschechoslowakei zur Volksabstimmung in Oberschlesien **PL**

19:00–19:10 Diskussion / dyskusja

19:30 Abendessen im Hotel / kolacja w hotelu

Tag 2 / Dzień 2

12.06.2021 – Samstag / sobota

Bis / do 09:00 Frühstück im Hotel / śniadanie w hotelu

Panel 4: Die Volksabstimmung in Oberschlesien (I) / Plebiscyt na Górnym Śląsku (I)

- 09:30–10:30** Moderation / moderacja: **Andrea Perlt** (Direktorin Oberschlesisches Landesmuseum, Ratingen / Dyrektor Górnośląskiego Muzeum Krajowego, Ratingen)
13. **Dr. / dr James Bjork** (Kings College London, Großbritannien / Wielka Brytania), The Volatility of National Attitudes on the Eve of the Referendum / Die Flüchtigkeit der nationalen Haltungen am Vortag der Volksabstimmung / Zmienność postaw narodowych w przeddzień referendum (Video-vortrag / wykład wideo) **ENG**
 14. **Dr. / dr Benjamin Conrad** (Humboldt-Universität zu Berlin / Uniwersytet Humboldtów w Berlinie), Deutschland und die Abstimmung in Oberschlesien / Niemcy a plebiscyt na Górnym Śląsku **DE**
 15. **Dr. habil. / dr hab. Maciej Fic** (Uniwersytet Śląski w Katowicach / Schlesische Universität in Kattowitz/Polen), Rzeczpospolita Polska wobec plebiscytu górnośląskiego / Die Republik Polen und die Volksabstimmung in Oberschlesien **PL**

10:30–10:40 Diskussion / dyskusja

10:40–10:50 Lüftungspause / przerwa na wietrzenie

Panel 5: Die Volksabstimmung in Oberschlesien (II) / Plebiscyt na Górnym Śląsku (II)

10:50–11:50 Moderation / moderacja: **Andrea Perlt**

16. **Zbigniew Gołasz M.A. / mgr** (Muzeum w Gliwicach / Museum zu Gleiwitz/Polen), Polska pomoc w walce plebiscytowej / Polnische Unterstützung für den Abstimmungskampf **PL**
17. **Dr. / dr Lutz Budraß** (Ruhr-Universität Bochum / Uniwersytet Ruhry w Bochum), Deutsche Unterstützung für den Abstimmungskampf am Beispiel des Rheinlands und Westfalens / Niemieckie wsparcie w walce plebiscytowej na przykładzie Nadrenii i Westfalii **DE**
18. **Dr. / dr Andrzej Michalczyk** (Ruhr-Universität Bochum / Uniwersytet Ruhry w Bochum), Migration und Identität. Die Emigranten als Zünglein an der Waage? / Emigracja a tożsamość. Emigranci jako języczek u wagi? **DE**

11:50–12:00 Diskussion / dyskusja

12:00–12:10 Lüftungspause / przerwa na wietrzenie

Panel 6: Die Volksabstimmung in Oberschlesien (III) / Plebiscyt na Górnym Śląsku (III)

12:10–13:30 Moderation / moderacja: **Dr. / dr Sebastian Rosenbaum** (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach / Institut für Nationales Gedenken, Abteilung in Kattowitz/Polen)

19. **Dr. / dr Mirosław Węcki** (Uniwersytet Śląski w Katowicach i Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach / Schlesische Universität Kattowitz und Institut für Nationales Gedenken, Abteilung in Kattowitz/Polen), Polski Komisariat Plebiscytowy jako narzędzie walki plebiscytowej / Das Polnische Plebiszitkommissariat als Werkzeug des Abstimmungskampfes **PL**
20. **Dr. / dr Guido Hitz** (Leiter der Landeszentrale für politische Bildung NRW / Kierownik Krajowej Centrali Edukacji Politycznej Nadrenii Północnej-Westfalii), Deutsche Strukturen im Rahmen des Abstimmungskampfes / Niemieckie struktury w ramach walki plebiscytowej **DE**
21. **Dr. habil. / dr hab. Grzegorz Bębniak** (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach / Institut für Nationales Gedenken, Abteilung in Kattowitz/Polen), Polskie organizacje konspiracyjne i paramilitarne w czasie walki plebiscytowej / Polnische konspirative und paramilitärische Strukturen während des Abstimmungskampfes **PL**

22. **Matthias Lempart, M.A. / mgr** (Kulturstiftung der deutschen Vertriebenen / Fundacja Kultury Niemieckich Wypędzonych), Das deutsche militärische und konspirative Engagement im Oberschlesienkonflikt 1918–1921 / Niemieckie zaangażowanie wojskowe i konspiracyjne w konflikcie o Górny Śląsk 1918–1921 **DE**

13:30–13:40 Diskussion / dyskusja

13:40–14:40 Mittagspause – Lüftungspause / przerwa obiadowa – przerwa na wietrzenie

Panel 7: Die Volksabstimmung in Oberschlesien (IV) / Plebiscyt na Górnym Śląsku (IV)

14:40–16:00 Moderation / moderacja: **Dr. / dr David Skrabania** (Kulturreferent für Oberschlesien BKM, Ratingen / Referent ds. Kultury Górnego Śląska – Federalne Ministerstwo Kultury, Ratingen)

23. **Prof. Dr. / prof. dr Waldemar Grosch** (Pädagogische Hochschule Weingarten / Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Weingarten), Deutsche und polnische Propaganda im Vergleich / Niemiecka i polska propaganda w perspektywie porównawczej **DE**

24. **Dr. / dr Jakub Grudniewski** (Uniwersytet Śląski w Katowicach / Schlesische Universität Kattowitz/Polen), Technische normatwy realizacji plebiscytu / Technische Regularien zur Durchführung der Volksabstimmung in Oberschlesien **PL**

25. **Marek Jurkowski M.A. / mgr** (Uniwersytet Śląski w Katowicach / Schlesische Universität Kattowitz/Polen), W dzień plebiscytu – przebieg głosowania 20 marca 1921 r. (w świetle ówczesnej prasy) / Am Tage des Plebiszits – Der Verlauf der Abstimmung am 20. März 1921 in Oberschlesien (im Spiegel der zeitgenössischen Presse) **PL**

26. **Dawid Smolorz M.A. / mgr** (Gliwice / Gleiwitz/Polen), Wyniki plebiscytu i ich interpretacje / Die Ergebnisse der Abstimmung und ihre Deutungen **PL**

16:00–16:10 Diskussion / dyskusja

16:10–16:20 Lüftungspause / przerwa na wietrzenie

Panel 8: Die Deutungen und kollektive Erinnerung an die Volksabstimmung in Oberschlesien / Interpretacje i plebiscyt górnośląski w pamięci zbiorowej

16:20–17:30 Moderation / moderacja: **Dr. / dr Mirosław Węcki** (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach i Uniwersytet Śląski w Katowicach / Institut für Nationales Gedenken, Abteilung in Kattowitz und Schlesische Universität Kattowitz/Polen)

27. **Dr. / dr Sebastian Rosenbaum** (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach / Institut für Nationales Gedenken, Abteilung in Kattowitz/Polen), Reakcje na wyniki głosowania polskiej i niemieckiej opinii publicznej / Reaktionen in der deutschen und polnischen Öffentlichkeit auf das Abstimmungsergebnis **PL**
28. **Dr. / dr Juliane Haubold-Stolle** (Stiftung Berliner Mauer / Fundacja Mur Berliński), Erinnern und Vergessen. Ein deutsch-polnischer Vergleich / Pamięć i zapomnienie. Porównanie polsko-niemieckie **DE**
29. **Dr. / dr David Skrabania** (Kulturreferent für Oberschlesien BKM / Referent ds. Kultury Górnego Śląska – Federalne Ministerstwo Kultury), Erinnerungskultur zur Volksabstimmung in NRW innerhalb der landsmannschaftlichen Organisationsstrukturen / Kultura pamięci o plebiscycie w organizacjach ziomkowskich w Nadrenii Północnej – Westfalii **DE**

17:30–17:45 Diskussion / dyskusja

17:45–18:00 Lüftungspause / przerwa na wietrzenie

Panel 9: Podiumsdiskussion: Volksabstimmungen und Separationstendenzen nach Versailles und heute: Ein Vergleich / Dyskusja panelowa: plebiscyty i tendencje separatystyczne po Wersalu i współcześnie: porównanie

18:00–19:15 Moderation / moderacja: **Dr. / dr Andrzej Michalczyk** (Ruhr-Universität Bochum / Uniwersytet Ruhry w Bochum)

Diskutanten / dyskutanci

Prof. Dr. / prof. dr Igor Kąkolewski (Dyrektor Centrum Badań Historycznych Polskiej Akademii Nauk w Berlinie / Direktor des Zentrums für Historische Forschung der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Berlin)

Prof. Dr. / prof. dr Jörn Leonhard (Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau / Uniwersytet im. Albrechta i Ludwika we Fryburgu Bryzgowijskim)

Prof. Dr. habil. / prof. dr hab. Ryszard Kaczmarek (Dyrektor Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej i Uniwersytet Śląski w Katowicach / Direktor des Instituts für Regionale Forschung der Schlesischen Bibliothek und Schlesische Universität in Kattowitz, Polen)

Dr. / dr Juliane Haubold-Stolle (Stiftung Berliner Mauer / Fundacja Mur Berliński)

19:30 Abendessen im Hotel / Kolacja w hotelu

**STIFTUNG
HAUS OBERSCHLESIEN**

**OBERSCHLESISCHES
LANDESMUSEUM**

**KULTURREFERAT
FÜR OBERSCHLESIEN**

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

ZENTRUM für HISTORISCHE FORSCHUNG BERLIN
der Polnischen Akademie der Wissenschaften
CENTRUM BADAŃ HISTORYCZNYCH
Polskiej Akademii Nauk w Berlinie

M(7)
**MUZEUM
W GLIWICACH**

